

Pestprotocol
2021/2022

INLEIDING

Als school hebben wij een zorgplicht voor onze leerlingen. We moeten ze een veilige omgeving bieden waarin zij zich optimaal en op een positieve manier kunnen ontwikkelen. Daarvoor moeten wij een veilig onderwijsklimaat creëren met duidelijke afspraken en regels. Eén van de belangrijkste regels is respectvol met elkaar omgaan.

Pesten zorgt voor onveiligheid binnen de school. Om leerlingen te beschermen tegen pesten, heeft het Bindelmeer College een anti-pestbeleid. Een onderdeel daarvan is een pestprotocol. Dit is het pestprotocol van het Bindelmeer College. Dit pestprotocol bevat enerzijds voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen en anderzijds staan er ook richtlijnen in als pesten geconstateerd wordt. Bij het voorkomen en terugdringen van pesten blijkt vooral een schoolbrede aanpak goede resultaten op te leveren. Voor onze gevarieerde groep leerlingen is het soms lastig om op een sociaal aanvaardbare manier met elkaar om te gaan en zich aan te passen aan de geldende normen en waarden. Om pesten aan te pakken en de veiligheid binnen de school te kunnen waarborgen, is een consequent en proactief beleid nodig.

Veel van wat er in dit pestprotocol staat, wordt al een tijd toegepast op onze school. Dit pestprotocol is erop gericht om alle volwassenen (het schoolpersoneel en de ouders) en de leerlingen op de hoogte te brengen van alles wat de school wil en kan doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen. Uit onderzoek blijkt dat een veilig schoolklimaat bijdraagt aan betere leerprestaties.

VAN PLAGEN NAAR PESTEN

Plagen en pesten liggen dicht bij elkaar en het één kan makkelijk leiden tot het ander. Voor veel leerlingen zijn deze abstracte begrippen moeilijk te bevatten. Zij vinden het lastig om situaties juist in te schatten en reageren dan over het algemeen onhandig en niet adequaat. Daarom is het van belang om helder te hebben wat er wordt verstaan onder plagen en pesten.

We spreken van plagen als leerlingen aan elkaar gewaagd zijn en het gedrag uitnodigend is om te reageren. Het gaat om spel dat door niemand als bedreigend of vervelend wordt ervaren. Plagen gebeurt over en weer en vergroot de sociale weerbaarheid. Leerlingen die elkaar aardig vinden plagen elkaar soms. Degene die plaagt heeft niet de intentie om de ander te beschadigen. Er kan samen om gelachen worden en het is door eenieder zo weer vergeten. Leerlingen met een laag zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen of (ex) slachtoffers van pesten kunnen vaak niet tegen plagen.

We spreken van pesten als de ander het plagen niet meer leuk vindt en er toch mee wordt doorgegaan. Pesten is als een leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Daar kan ook digitaal pesten onder vallen.

Pesten doet zich voor in uiteenlopende situaties en er zijn verschillende vormen van pesten die zich afzonderlijk, maar ook in combinatie, kunnen voordoen. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om moeten en kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) om pesten tegen te gaan. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes of sms-jes vervelende taal tijdens het chatten op de computer
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes en bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Digitaal:	(Anonieme) berichten versturen via bijvoorbeeld Whatsapp, SMS en Facebook. Dit kan in de vorm van schelden, roddelen, bedreigen. Foto's en/of video's van mobieltjes en/of webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, nepprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping en alle andere vormen van privacy schending op het web.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

De mentor maakt aan het begin van jaar een klassenpestprotocol.

Dit gebeurt na een uitvoerige inleiding. Leerlingen bepalen zelf wat ze belangrijk vinden en in het protocol moet.

De mentor besteed vervolgens elke week tijdens het mentoruur tijd aan het onderwerp pesten en hoe het gaat met de regels van het protocol. Bij opvallende zaken wordt er actie ondernomen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN in plaats van straattaal.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat je niet mag klikken

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en de weggijkers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf ook een doelwit van de pester te worden, of omdat ze denken dat ze hierdoor populairder worden binnen de groep. Ook zijn leerlingen bang om de "vriendschap" van de pester te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

HET PESTPROTOCOL

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken. Om pesten aan te pakken werken wij met een pro-actief beleid dat bestaat uit een preventieve aanpak waarin vroeg signalering een rol speelt. Onze leerlingen zijn gebaat bij duidelijke regels en afspraken. Belangrijk is dat deze regels en afspraken in het beleid van de school zijn opgenomen en dat het team deze afspraken kent en consequent toepast.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat, waar binnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Lesactiviteiten

Om ervoor te zorgen dat onze leerlingen de regels en afspraken eigen maken, is het belangrijk om aan het begin van elk schooljaar de gedragsregels in de groep te bespreken en zo nodig aan te passen. Om pesten preventief te bespreken in de klas is het raadzaam om geen pestsituatie als uitgangspunt te nemen. Probeer het onderwerp daar bovenuit te tillen, bijvoorbeeld aan de hand van een krantenknipsel of tv-uitzending. Er kan ook een algemeen probleem aan de orde worden gesteld om via dat probleem bij het probleem van de klas te komen. Het is minder beladen en makkelijker om vanuit een algemeen onderwerp de overstap te maken naar het probleem in de klas. Over het algemeen komen leerlingen dan ook zelf met voorbeelden.

Preventieve maatregelen

- Elke mentor maakt samen met de klas aan het begin van het schooljaar duidelijke afspraken over hoe met elkaar om te gaan. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Het bespreken van pesten is een vast onderdeel van de wekelijkse mentorles. Als pesten wordt geconstateerd, wordt dit in eerste instantie door de mentor besproken. Bij herhaling maakt de mentor, samen met de leerlingbegeleider en de teamleider of zorgcoördinator een plan van aanpak. Hierbij worden ook de ouders ingeschakeld.
- Van ouders wordt verwacht dat ze bij vermoedens van pesten contact opnemen met de mentor en dat ze het digitale verkeer van hun kind monitoren.
- Leerling krijgen externe voorlichting over pesten en cyberpesten middels een interactieve theater workshop. Ouders van leerlingen uit leerjaar 1 krijgen dezelfde voorlichting bij de eerste ouderavond.
- Leerlingen krijgen externe voorlichting over de gevaren en de voordelen van Social Media.
- Het bespreken van het klas gebonden pestprotocol gebeurt wekelijks tijdens het mentoruur. Als er verontrustende signalen zijn besteedt de mentor expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgebesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen nogmaals benoemd.
- Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden ingevoerd in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.

PLAN VAN AANPAK BIJ PESTEN

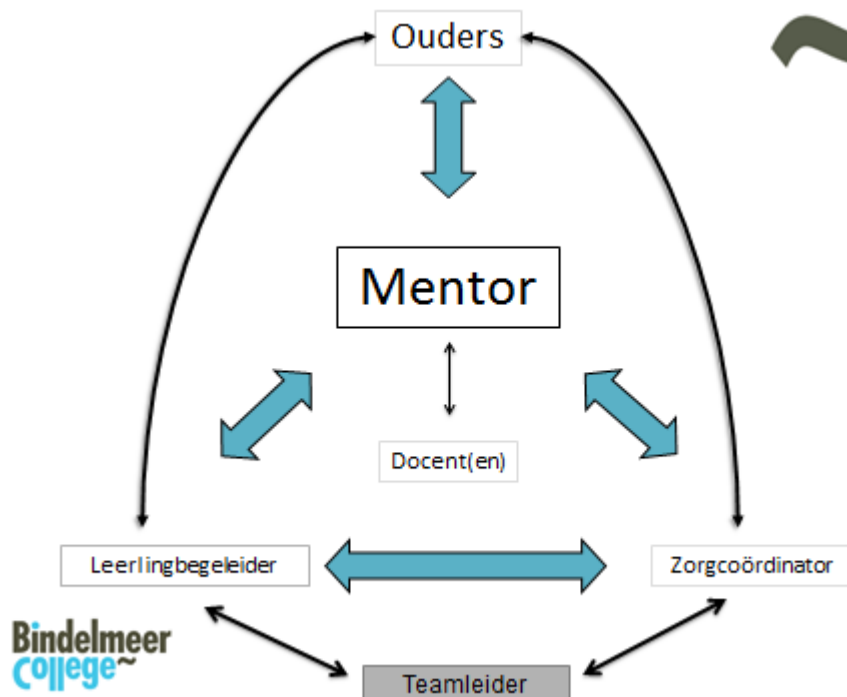
Wanneer pesten wordt gesignaleerd, volgt er een stappenplan voor de betrokken leerlingen, zowel slachtoffer, dader als meelopers.

Slachtoffers van pestgedrag kunnen op twee manieren reageren: ze worden passief of ze gaan uitdagen. Beide gedragingen zijn reacties op de dader. Het is van belang dat de leerlingen zich ervan bewust van de manier waarop ze reageren en dat deze manier eventueel weer pestgedrag kan oproepen bij de dader. Voor slachtoffers zou een extra SoVa-training of weerbaarheidstraining een optie kunnen zijn.

Pesten heeft kan grote gevolgen hebben voor de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Pesten levert gevoelens op van angst, stress en minderwaardigheid. Pesten op school kan leiden tot slechtere schoolprestaties, ziekte en verzuim. Als er niet adequaat wordt ingegrepen, kan pesten leiden tot bijvoorbeeld een depressie. Daders van pesten moeten hierop gewezen worden en inzicht krijgen in hun handelen.

Wat moet je doen als je gepest wordt?

- De lesgevende docent is voor leerlingen het eerste aanspreekpunt. Wanneer een leerling gepest wordt tijdens de les, gaat deze naar de lesgevende docent toe en bespreekt het pesten met deze docent.
- Als het pesten niet tijdens de les plaatsvindt dan bespreekt de gepeste leerling het pesten met de dichtstbijzijnde docent of medewerker van de school.
- Belangrijk is dat de leerling ook altijd zijn of haar mentor inlicht als deze wordt gepest. De mentor staat centraal in de aanpak van pesten (zie het figuur hieronder). De mentor onderhoudt contact met onder andere de ouders van de leerling.
- Nadat de leerling aan iemand heeft verteld dat hij of zij wordt gepest, organiseert de mentor een gesprek tussen de gepeste leerling en de pester om ervoor te zorgen dat het pesten stopt.
- Als het pesten niet stopt, neemt de mentor contact op met de ouders van zowel de gepeste leerling als de pester. Ook zal de mentor het pesten met de leerlingbegeleider bespreken. Met elkaar wordt er een plan gemaakt om het pesten te voorkomen.

De rol van de mentor

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage I en II. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- De mentor maakt aantekeningen van de gesprekken die er zijn gevoerd. Deze aantekeningen en de afspraken die zijn gemaakt, noteert de mentor in het leerlingvolgsysteem (magister) van zowel gepeste leerlingen, de pester als de eventuele meelopers.
- Indien het probleem zich herhaalt, bespreekt de mentor het gedrag met de leerlingbegeleider van de leerling(en). Er wordt contact opgenomen met de ouders.

De rol van de leerlingbegeleider

- Bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt, neemt de leerlingbegeleider in overleg met de teamleider de rol van de mentor over.
- Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- In het contact met de pester is het doel drieledig:
 - confronteren (zie bijlage II),
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen,
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
- De leerlingbegeleider stelt bij aanhoudend pestgedrag een OPP op dat wordt besproken met de ouders en de leerling en door beiden wordt ondertekend.
- Hij/zij bespreekt de mogelijkheden voor eventuele hulp met de ouders.
- Hij/ zij koppelt alle informatie terug naar de mentor en legt het vast in het leerlingvolgsysteem

Schorsing

Wanneer al de vorige stappen niet leiden tot ophouden van het pestgedrag zal de school overgaan tot schorsing

Boven schoolse voorziening

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag, zal de school overgaan tot plaatsing op een boven schoolse voorziening.

Het pestgedrag moet stoppen

Belangrijk is dat het pestgedrag zo snel mogelijk stopt. Hierin moeten alle stappen die gevolgd worden, duidelijk worden uitgelegd aan zowel de gepeste leerling als aan de pester. Voor de gepeste leerling is dit om duidelijk maken dat de school het pesten serieus neemt. Voor de pester moet duidelijk zijn welke gevolgen het pestgedrag heeft.

Bijlage 1: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar en hoe word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand heeft het recht om een ander te kleineren.

Bijlage 2: Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan,
- achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen,
- het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren is

- probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren,
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is,
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen of vaag,
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het 'waarom'? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Het pestgedrag moet stoppen

Belangrijk is dat het pestgedrag zo snel mogelijk stopt. Hierin moeten alle stappen die gevolgd worden, duidelijk worden uitgelegd aan zowel de gepeste leerling als aan de pester. Voor de gepeste leerling is dit om duidelijk maken dat de school het pesten serieus neemt. Voor de pester moet duidelijk zijn welke gevolgen het pestgedrag heeft.